

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ปุชเนียบุคคลท่านหนึ่งของไทย

นำเสนอเมื่อ : 21 พ.ย. 2552

หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ผู้เป็นนักปราชญ์ นักการเมือง ศิลปิน และนักเขียน คนหนึ่งของไทย ไม่เกินไปเลยที่จะกล่าวว่าเป็น 100 ปี จึงจะมีคนอย่างอาจารย์หม่อมมาเกิดสักครั้ง

วัยเยาว์ที่ท่าคนเดียวยุ

พ.ศ. 2454 วันที่ 20 เมษายน ในเรือที่ล่องอยู่กลางลำน้ำเจ้าพระยา ณ ตำบลบ้านม้า อำเภออินทบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เด็กชายคนหนึ่งได้ถือกำเนิดขึ้น **ไม่เกินไปเลยที่จะกล่าวว่าเป็น 100 ปี จึงจะมีบุคคลเช่นหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช มาเกิดสักครั้ง**

เด็กชาย คึกฤทธิ์ เป็นโอรสคนสุดท้าย ในบรรดาโอรส-ธิดา ทั้ง 6 คน ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าควัญ กับหม่อมแดง (บุณาค) ได้รับพระราชทานนาม "คึกฤทธิ์" จากสมเด็จพระพันปีหลวง หรือ สมเด็จพระราชชนนี ของรัชกาลที่ 6 ด้วยความที่เมื่อนำมาเขาเผ่าตอนเกิดนั้น ทารกได้แสดงฤทธิ์ร่งไห ดิ้นรน สมกับชื่อ คึกฤทธิ์ นั่นเอง ท่านเป็นน้องชายแท้ ๆ ของ **ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช อดีตนายกรัฐมนตรี** จึงทำให้สื่อมวลชนยุคนั้นพากันเรียกทั้งคู่ว่า "หม่อมพี่ หม่อมน้อง" นอกจากนี้ท่านยังมีพี่สาวคือ ม.ร.ว.บุญบริพัตร พิศนาคดี (สมรสกับ พล.ต.อ.พระพิงชนนดี หรือ พินิจ อินทรบุตร)

ในปี พ.ศ. 2479 หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช สมรสกับ **หม่อมราชวงศ์พัทพรพิ้ง (ทองใหญ่) ปราโมช** ธิดาของพลตรีหม่อมเจ้าทองทิพย์ ทองใหญ่ และหม่อมลุ่มมิลลา ทองใหญ่ มีบุตรธิดา 2 คน คือ **หม่อมหลวงวรวงฤทธิ์ ปราโมช (ชาย)** และ **หม่อมหลวงวิสุตมิตรา ปราโมช (หญิง)** ต่อมาท่านได้แยกกันอยู่กับหม่อมราชวงศ์พัทพรพิ้ง แต่ก็มีโศกเศร้าครั้งใหม่กับหญิงได้อีกเลย

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช พักอยู่ที่บ้าน อันเป็นบ้านที่รู้จักกันดีในชื่อว่า "บ้านชอยสวนพลู" ในชอยพระพิง ซึ่งเป็นที่ชอยย่อยอยู่ในชอยสวนพลู ถนนสาทรใต้ เขตสาทร ตลอดชีวิตของท่านนั้น โดดเด่นทั้งในบทบาทของนักปราชญ์ นักการเมือง ศิลปิน รวมทั้งนักเขียน

การศึกษา

สำหรับด้านการศึกษาแล้ว ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ได้รับการศึกษาชั้นต้น ที่โรงเรียนวัดมหาธาตุวิทยาลัย (วังหลัง) จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อ ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และเดินทางไปศึกษาต่อ ในประเทศอังกฤษ ที่โรงเรียนเทรนต์คอลเลจ (Trent College) จากนั้นได้สอบเข้าศึกษาวิชาปรัชญา เศรษฐศาสตร์ และการเมือง (Philosophy, Politics and Economics - PPE) ที่ ควีนส์คอลเลจ (The Queen's College) มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยสำเร็จปริญญาตรีเกียรตินิยม และและ 3 ปีต่อมา ก็ได้รับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยเดียวกันนี้

ประวัติการทำงาน

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เริ่มเข้ารับราชการครั้งแรกที่กรมสรรพากร ต่อมาเป็นเลขานุการที่ปรึกษากระทรวงการคลัง และเข้าทำงานเป็นผู้จัดการธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาลำปาง เคยเป็นทูตออกศึกเมื่อเกิดสงครามอินโดจีนและสงครามมหาเอเชียบูรพา ได้เข้ารับราชการทหารและได้รับยศ "นายสิบตรี" ต่อจากเมื่อนั้นรัฐบาลได้ตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้น ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้เข้าทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายสำนักงานผู้ว่าการและดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายออกบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย และต่อมาเป็นที่ปรึกษากรรมการ ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด (มหาชน) กระทั่งในปี พ.ศ. 2531 ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนยศเป็น "พลตรี" (ทหารราชองครักษ์พิเศษ) และกับการเลื่อนยศจากพลตรี เป็น พลเอก ในยุคของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 17

ที่มา www.muticlub.com

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ยังได้เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยทั้ง มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ระหว่างปี พ.ศ. 2485 - พ.ศ. 2490 โดยสอน วิชาการธนาคาร ในชั้นปริญญาโททางเศรษฐศาสตร์ และวิชาการธนาคารของการศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตรชั้นสูงทางการบัญชี รวมทั้งสอนที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีในปี พ.ศ. 2485 - พ.ศ. 2495 และสอนในคณะรัฐศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2491 - พ.ศ. 2494

บทบาททางการเมือง

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้เริ่มเข้าสู่เส้นทางการเมือง โดยเป็นผู้ก่อตั้ง "พรรคก้าวหน้า" เมื่อ พ.ศ. 2488 ต่อมาได้ยุบรวมกับพรรคประชาธิปไตยในปีถัดมา ต่อมาก่อตั้งหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เมื่อ พ.ศ. 2493 และได้ริเริ่มจัดตั้ง "พรรคกิจสังคม" เมื่อ พ.ศ. 2517 และในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร ในเขตพระนคร ผลการเลือกตั้งครั้งนี้พรรคที่ได้รับเสียงข้างมากในสภาคือ พรรคประชาธิปไตย แต่ไม่สามารถดำเนินการจัดตั้งรัฐบาล เพื่อเข้ารับบริหารประเทศได้ตลอดรอดฝั่ง จึงเป็นผลให้ พรรคเสียงข้างน้อยอย่างพรรคกิจสังคม โดยการนำของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียง 18 คน ได้มีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลผสมขึ้น และท่านก็ได้ก้าวขึ้นเป็น นายกรัฐมนตรี คนที่ 13 ของประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2518

ที่มา www.okls.net

ในขณะที่บริหารประเทศนั้น ผลงานอันเป็นที่รู้จักกันดีนั่นก็คือ เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่ได้ดำเนินการเปิดสัมพันธทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเดินทางไปเยือนกรุงปักกิ่งเมื่อปี พ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975) ตามนโยบายการอยู่ร่วมกันอย่างปกติ และเป็นมิตรกับทุกประเทศที่มีเจตนาดีต่อประเทศไทยโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมืองและนโยบาย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ถือเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรก และเป็นเชื้อพระวงศ์ในบรมราชสกุลจักรีวงศ์คนแรก ที่เดินทางไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ภายใต้การปกครองของลี้ทริคคอมมิวนิสต์

และอีกผลงานอันนโยบายที่เป็นที่รู้จักกันในสมัยของท่านนั่นก็คือ "นโยบายเงินผัน" เพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ และสร้างงานในชนบท อันเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในสมัยนั้น แต่ด้วยความที่เป็นรัฐบาลผสมหลายพรรค จึงทำให้รัฐบาล ขาดเสถียรภาพ เมื่อต้องเผชิญกับหลายปัญหาทางการเมืองมากเขา ท่านจึงได้ตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2519 รวมระยะเวลาที่บริหารประเทศประมาณ 9 เดือนเศษ

ที่มา www.aksorn.com

ในบั้นปลายชีวิต ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็ได้ลาออกจากตำแหน่ง หัวหน้าพรรคกิจสังคม ในปี พ.ศ. 2528 พร้อมทั้งปิดฉากของการนักการเมืองลง แต่ก็ยังมีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอยู่เรื่อยมาทั้งจากการให้สัมภาษณ์ และเขียนบทความ ลงในคอลัมน์ "ชอยสวนพลู" นับว่าท่านเป็นผู้มีบุคลิกอันโดดเด่นด้วยการไหวพริบปฏิภาณเยี่ยม ที่มีคารมว่องไว แสบสรและแฝงด้วยอารมณ์ขันที่มีรสขม หลายครั้งที่คำให้สัมภาษณ์และบทความในคอลัมน์ของท่านได้เป็นประเด็นร้อนในสังคมที่ ยืนยันจากการมีหนังสือและบทความมากมายที่รวบรวมเอาเกร็ดคำพูดและการแสดงออกของท่านถ่ายทอดออกมา

ผลงานประพันธ์

อีกบทบาทสำคัญของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นั่นก็คือ เป็นผู้มีความสามารถในทางวรรณกรรมอย่างที่ท่านจับได้อย่าง ต้องยอมรับว่าผลงานของท่านเป็นแบบฉบับและแรงบันดาลใจให้ใครหลายๆคน โดยเฉพาะการสร้างสรรค์นวนิยาย นวนิยายชุด "สี่แผ่นดิน" นอกจากนี้ท่านยังมีผลงานอีกมากมายทั้งนิยาย เรื่องแปล เรื่องสั้น บทความ บทวิจารณ์ เช่น สี่แผ่นดิน, ไผแดง, กาเหว่าที่บางเพลง, ซูสีไทเฮา, สุ่มกนกฉบับนายทุน, ราชมอน, มอม, เพื่อนนอน, หลายชีวิต, ฉากญี่ปุ่น, ยิว, เจ้าโลก, ฝรั่งเศสคืน, สัพเพเหระคดี, ไครจะระดูกในดู, พม่าเสียเมือง, ถกเขมร ฯลฯ และความสามารถที่ต้องยอมรับเช่นกัน ท่านจึงเป็นผู้ที่สมควรได้รับการยกย่องเป็น "ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์" คนแรกของประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2528

ที่มา www.nanmeebooks.com

และในบทบาทของนักหนังสือพิมพ์ท่านได้รวมกับคุณ สละ ลิขิตกุล บุ๊กเบิกก่อตั้ง "หนังสือพิมพ์สยามรัฐ" ขึ้นมา

โซนธรรมศาสตร์

และอีกหนึ่งศิลปะที่สัมผัสได้ ศ. พลตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช หรือเป็นที่รู้จักกันในนาม "อาจารย์หม่อม" ของศิลปะทางโซนละคร ท่านนับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อโซนธรรมศาสตร์ในฐานะผู้ก่อตั้ง และผู้ปฏิบัติ ข้าราชการธรรมศาสตร์นั่นกล่าวกันว่า "ถ้าไม่มีอาจารย์คึกฤทธิ์ ก็คงไม่มีโซนธรรมศาสตร์เกิดขึ้น" โซนธรรมศาสตร์ในวันที่ท่านอาจารย์คึกฤทธิ์ ยังคงสืบสานเจตนารมณ์ของท่านไว้ และชาวโซนธรรมศาสตร์ก็ยังคงระลึกถึงท่านในการแสดงทุกครั้งของโซนธรรมศาสตร์

ที่มา www.khontu.com

จะมีใครสักคนที่ตลอดชีวิตได้สร้างสิ่งที่ดีไว้เป็นประวัติศาสตร์ได้อย่าง พลตรี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ในวาระสุดท้ายของชีวิตท่านได้พักอยู่ที่ "บ้านชอยสวนพลู" บ้านเรือนไทยไม้สัก ในชอยพระพิง ถนนสาทรใต้ และถึงแก่อสัญกรรม ด้วยอาการสงบ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2538 ณ โรงพยาบาลสมิติเวช รวมอายุได้ 84 ปีเศษ โดยในปี พ.ศ. 2554 ท่านก็จะมียุครบ 100 ปีชาตะกาล